

Bakalářská diplomová práce – oponentský posudek

Název: Problematika homofobie v žákovských kolektivech pohledem vyučujících

Autorka práce: Irena Golebiowska

Vedoucí práce: doc. Irena Smetáčková

Oponentka: Kateřina Machovcová, Ph.D.

Celkové hodnocení práce

Diplomová práce studentky Ireny Golebiowské se věnuje tématu homofobie ve školním prostředí. Teoretická část práce předkládá přehled literatury týkající se především konceptu sexuality, včetně vymezení pojmu homofobie, dále prezentuje období dospívání z hlediska vývojové psychologie a následně propojuje téma sexuality a homofobie ve školním prostředí s důrazem na sexuální výchovu a homofobní šikanu. Teoretická část práce pokrývá klíčová témata související se zvoleným tématem práce. Určitým doporučením z mé strany by bylo do budoucna jasnější reflektování odlišných teoretických východisek, které autorka používá – cituje z prací autorů, kteří téma posuzují z jiné výchozí perspektivy (např. v duchu spíše evolučních, esencionalizujících přístupů na straně jedné a v duchu sociálně konstruktivistických přístupů na straně druhé) a jejich výroky, pokud stojí vedle sebe, bych osobně jednoznačněji ukotvila v teoretickém kontextu. Kritické přístupy navíc nelze omezit pouze na teorie spojené se sociálním konstruktivismem (resp. konstrukcionismem, viz např. Bačová, 2009), ale je vhodné seznámit se též s literaturou v duchu nového materialismu, která posouvá diskusi často charakterizovanou výraznými rozpory mezi pojetím biologie vs. sociální konstrukce primárně vnímané v rovině jazyka a komunikace. V každém případě je text je zpracován přehledně, srozumitelně, s dobrou formální úpravou.

Na teoretickou část navazuje rozsáhlá část empirická (cca 100 stran). V té autorka prezentuje svůj výzkumný design, dosažený vzorek informantů a informantek a vlastní analýzu realizovaných rozhovorů. Ve výzkumné části autorka zajímavě propojuje východiska uvedená v teoretické části s empirickými zjištěními a prokazuje schopnost citlivě pracovat s daty. Například velmi zajímavým postřehem je (str. 108) reflexe toho, že „nevyčlenění z kolektivu je samo o sobě učitelé vnímáno jako pozitivní přijetí“, což autorka problematizuje v souladu se zjištěními sociální psychologie (viz např. Kouřilová, 2011), že redukce negativních stereotypů nemusí nutně znamenat nahrazení pozitivním přijetím. Naopak může jít spíše o jakousi lhostejnost, která z hlediska jednotlivce může být vnímána taktéž negativně. Autorka si zvolila z mého pohledu velmi náročné téma na analýzu a teoretické ukotvení, k tomu směřují moje další otázky viz níže, které se snaží analýzu ještě otevřít dalším podnětům. Extenzivní rozsah empirické části je jí spíše na škodu. Domnívám se, že je způsoben snahou autorky pečlivě a detailně prezentovat zvolené tematické oblasti, které jsou však místy zbytečně deskriptivní. Je zjevné, že některá témata by se dala „kondenzovat“ a uvést pouze na jednom místě při jinak zvolených jednotkách analýzy. Velkou rezervou je diskuse, kdy autorka sice přehledně shrnuje svá zjištění a odpovídá na výzkumné otázky, ale omezuje se na diskusi pouze vybraného českého zdroje. Osobně bych uvítala zasazení do kontextu mezinárodních výzkumů daného tématu. Nicméně s ohledem na to, že se jedná o bakalářskou práci, považuji předloženou analýzu za dobrou.

Celkově práci doporučuji k obhajobě.

Otázky pro autorku bakalářské diplomové práce:

- V části věnované tématu homosexuality se opíráte především o biologická vysvětlení, v následující části textu se ale zabýváte sociokulturním pojetím sexuality. Jakým způsobem tedy lze aplikovat sociokulturní pojetí sexuality na homosexualitu?

- Můžete podrobněji popsat své zdroje z metodologického hlediska? Jakými texty jste se inspirovala před realizací vlastní analýzy.

- V části věnované analýze empirických výsledků se méně zabýváte reprodukcí heteronormativity na úrovni školy jako instituce, primárně řešíte rovinu interakcí mezi jednotlivci. Mohla byste na základě svých zjištění demonstrovat i příklady, které by poukazovaly na institucionální rovinu problému homofobie, resp. vyčleňování homosexuality jako jinakosti?

- Máte k dispozici zahraniční výzkumy tématu homofobie a můžete srovnat své závěry s příkladem zahraničního výzkumu?

Kateřina Machovcová, Ph.D.

5. 9. 2016